
Z. Tóth Csaba

KLINGSOR SZÍNRE LÉP

– Dan Brown: *A Da Vinci-kód* –

„Jól figyeljen, ez a legnagyobb megtévesztés az emberi történelemben...”
(*A Da Vinci-kód*, 362. o.)

Kétféle ember létezik 2003 óta: aki már olvasta és aki olvasni fogja *A Da Vinci-kód*-ot. Mint valami járvány söpört végig a világon ez a kissé együgyű, bár hatásosan fölépített thriller, köszönhetően nem kis részt a *The New York Times* hírverésének. Az egyház és a hívők elleni ártatlan fricska csupán vagy olyan kultusz-könyv, amely a figyelmet magához mágnesezve tudatosan belénk akarja vésni mondandóját? Mennyi a valóság mindabban, amit a könyv meglehetősen provokatívan fölvet? Triviálisnak látszik vitatkozni egy regény állításaival, mégis ezekre a kérdésekre keressük a választ, mert úgy tűnik, ezzel a ponyvába csomagolt ezotériával igen széles körben akartak elterjeszteni bizonyos gondolatokat, újra elővéve a Baigent-Leigh-Lincoln szerzőhármast és mások tíz-húsz évvel ezelőtti *Szent Vér*; *Szent Grál*-könyveinek lefutott tüzenetét. Ami a mágikus divatok mai terjesztését illeti, különösen a fiatalabbak körében a witch-babáktól Harry Potterig, nem sopánkodhatunk a spiritualizmus hiánya miatt – már szinte az ember ép eszét kell megóvni az elharapódzott dekadens boszorkánykodás vagy épp a titkos társaságokra vonatkozó hamis információ-dömping közepette, melyekkel a fontos kérdésekről – adott esetben az igazi manipulátorokról – elterelik a figyelmünket.

Az Indiana Jones-típusú mítikus küzdelem, melyet egy jól álcázott kívülről indít el, a katolikus egyház (Opus Dei) és egy titkos társaság (Sion Rend) között bontakozik ki, és a tét: bizonyos „Grál-dokumentumok” közzététele avagy titokban tartása. A szereplők egy rejtélyes betűkombinációs széf, az azóta már sorozatban gyártott és különböző kivitelben beszerezhető *cryptex* megtalálása és költői titkainak idegborzoló feszegetése ürügyén világtörténelmi eszme-futtatásokkal állnak elő a Grál „igazi” mivoltára, azaz végső soron a kereszténység sajátosan értelmezett lényegére vonatkozóan, és arról, hogyan vezette félre az egyház az emberiséget ezzel kapcsolatban évszázadokon át.

Nézzük először a szerző állításainak hitelét az ún. Sion Renddel kapcsolatban (231-234 old.). Nincs semmiféle hiteles adat arról, hogy az állítólagos rendalapító, a Karolingokkal rokonságban lévő Godefroy de Bouillon, lotharingiai herceg kapcsolatba hozható lenne egy ilyen renddel, és arról sem, hogy tudatában lett volna – mint néhányan minden történelmi alátámasztás nélkül állítják – Dávid királytól való leszármazásának; egy legenda szerint a „hattyús lovag”, Loherangrin utóda volt, aki Parzival fiaként szerepel Eschenbach hősi eposzában. Amikor a keresztények 1099-ben Godefroy de Bouillon vezetésével elfoglalták a muzulmánoktól Jeruzsálemet, ő fel sem vette a *Jeruzsálem királya* címet, hanem mint a *Szent Sír Oltalmazója* uralkodott 1100-ban bekövetkezett haláláig, mert nem akart király lenni

ott, ahol Jézus töviskoronát viselt. A XII-XIII. században létezett egy Sion apátság Palesztinában és Európa néhány pontján (Calabria, Szicília, Orleans), de nem játszhatott komoly szerepet, mert csak gyér történelmi adatok említik, melyekre ráadásul több száz évvel később hivatkoznak. 1396-ban Ferri de Vaudemont alapít egy Sioni Miasszonyunk Testvériséget Lorraine-ben, amelynek kapcsolata a korábbi Sion Apátsággal nem ismeretes. 1698-ban arról ír egy Frater Vincent nevű egyházi, hogy a keresztesháborúk idején a Szentföldön voltak lovagok, akik csatlakoztak a Jeruzsálem melletti Sion-hegyi Miasszonyunk apátságához, és felvették a *Sioni Miasszonyunk Lovagrendje* (Ordre de Chevaliers de Notre Dame de Sion) nevet. 1893-ban R. Rohricht a *Regesta regni Hierosolymitani* (Jeruzsálem királyainak jegyzéke) című munkájában megemlíti, hogy 1116-ban a Sioni Miasszonyunk apátság priorját Amaldusnak hívták, akinek neve 1125-ben Hugues de Payennel, a templomos lovagrend egyik alapítójával és első nagymesterével együtt szerepel. E.-G. Rey szerint a Sioni Apátság, illetve rend, legalább 1291-ig fennállt, eddig van ugyanis dokumentálva az apátok névsora, majd a Szentföld elvesztésével az apátság történetének is vége szakadt. Ennyi a tényleges történelmi adat a középkori Sion Rendről, amely láthatóan egyházi intézmény volt, nem titkos társaság, bár nem tudjuk bizonyosan, hogy a kereszties lovagok nem működtették-e tovább titkos társaságként. Az újabb időkben egyetlen alkalommal került szóba: az 1950-es években egy börtönviselt francia műszaki rajzoló révén, aki önkényesen felvette a *Plantard de Saint-Clair* nevet – ez a név egyébként nem szerepel a Grál-közösség családjai között –, és saját magát tekintette Franciaország igazi királyának. Ő alapította meg 1956 nyarán a *Prieuré du Sion*-t, amely azonban nem titkos társaság volt, hanem – mint svájci és francia lapok leleplezték – egy katolikus szervezet, amely közügyekkel, így elsősorban a helyi lakásbérlet érdekvédelmével foglalkozott. Genf közelében, St-Julien-Genevois-ban alakult meg és nem a jeruzsálemi, hanem egy közeli Mount de Sion hegyről kapta nevét. Plantard terjesztette először a sztorit a „Jézus-vérvonalról”, és barátjával, Phillipe de Cherisey márkival elhelyezte a *sionita nagymesterek* hamisított névsorát a párizsi Bibliotheque Nationale-ban, hogy később fel lehessen fedezni. Ez a hamisítás 1984-ben lelepleződött, a készítőik maguk vallották be, ezzel ért véget a „rend” újabbkori története (azóta egyébként több tucat *Priory of Sion* alapításához kaptak kedvet az érdeklődők). A „projektet” még élő korban megpróbálták korábról datálni, ugyanis voltak más hamisítványok is, melyekről Plantard azt állította, hogy a XIX. század végén kerültek napvilágra az egykori katar fellegvár, Rennes-le-Chateau elhanyagolt plébániatemplomában, Bérenger Sauniere atya által, aki a templom renoválása közben talált rá az állítólag meroving-kori pergamenekre Jézus és Mária Magdaléna „leszármazottairól”. A plébános valóban létezett, valójában csupán Rennes-le-Chateau úrnőjének, az 1781-ben elhunyt Marie

Negre d'Hautpoulnek a maradványait, családfáját és végrendeletét találta meg a templomban. Minderről 1996-ban dokumentumfilmet készített a BBC (*The History of a Mystery*) és 2003-ban egy történetileg hiteles újabb könyv, Bill Putnam-John Edwin Wood: *The Treasure of Rennes-le-Chateau: A Mystery Solved* (A Rennes-le-Chateau kincse: a megfejtett rejtély) jelent meg Pierre Jamac: *The Archives of Rennes-le-Chateau* című leleplező könyve után.

Az újjáélesztett történelmi svindlik között elhangzik a könyvben egy kifejezetten érdekes közlés, ami mellett nem lehet szó nélkül elmenni, mert ráadásul átfedésben van egy színfalak mögötti valóságos eseménnyel. Eszerint az egyház „hallgatólagos megállapodást kötött a renddel”, miszerint az titokban tartja az egyház számára kompromittáló „Grál-dokumentumokat”, cserébe az egyház nem támadja a rendet (387. old). Kívülállók számára ez a könyv kétes szellemében fogant hivatkozásnak tűnhet, csakhogy más, megbízható forrásból tudjuk, hogy valóban sor került a XIX. század elején egy ezoterikus-politikai meg egyezésre az akkor még betiltott Jezsuita Társaság (XIII. Leó pápa oszlatta fel 1776-ban és a tilalom 1814-ig volt érvényben) és a nyugati szabadkőművesség vezetői között, Napóleon ellen és a történelem további menetének kézbentartása érdekében. Rudolf Steiner többször beszélt a „romokon uralomra jutó fekete-fehér princípiumról”, az ellentmondás alkalmazásának okkult ismeretéről e körök felső vezetőinél, amelynek jegyében mozgalmak és ellenmozgalmak, sőt háborúk és békék, vagy épp országok teremtésével meghatározott irányba igyekeztek (igyekeznek?) terelni a nemzetek életét. Vajon „a rend” épp Dan Brown és mások hasonló tárgyú könyveivel, és az általuk lobogtatott ál-bizonyítékokkal döntött a világraszóló közlés mellett, melyekkel végromlásba döntik az egyházat? Azt hiszem épp ellenkezőleg, fölmerülhet bennünk a gyanú, hogy itt is „közös vállalkozásról” van szó, amely az igazság elkendőzését, megrontását szolgálja, a Golgota szerepüket betöltött erőről van szó, amelyek önérdékből meg akarják akadályozni a kereszténység igazi megvalósulását, a nagykorú emberiség küszöbön álló szellemi ébredését. Mert mi sem hatásosabb, mint valódi ezoterikus-szellemi összefüggésekről tévképzeteket kelteni, és ezeket leghatékonyabban egy világhírűvé tett ponyvával – és persze a belőle készített filmmel (a Columbia Pictures már készíti) – lehet elterjeszteni, hogy aztán a szakértő egyháziak megcáfolhassák. Ezek után aki a Grálról beszél, könnyen minősülhet rituálisan szexelő okkultcionista, és ismét be lehet sorolni a fenyegető veszélyek közé az ezoterizmus minden ágát.

Rátérve *A Da Vinci-kód* lényegi mondandójára, egy brit Grál-kutató kastélyában leszünk fültanúi a nagy titkoknak (335-363. old), miután a szerző beharangozta, hogy „ez nem pusztán az én elméletem” (239. old). Grandiózus képet kapunk arról, hogyan értelmezi Brown a Grált és a különböző idevágó történeti, teológiai, szellemtudományos kérdéseket, művészeti alkotásokat, kezdve az apokrif evangéliumokkal, a kumráni tekercekkel, folytatva Leonardo da Vinci *Utolsó vacsorájával*, bizonyítandó, hogy a Szent Grál nem más, mint – Mária Magdolna, aki Jézus valóságos felesége volt. Dan Brown igazságelemeket használ fel, hogy elterjessze hazugságait, ezért nézzük meg közelebbről az egyes témákat, és a hivatkozott forrásokat.

Az eredetileg kopt nyelvű, s az egyiptomi Nag Hammadiban a negyvenes évek közepén talált *Filóp evangélium* valóban leírja, hogy Mária Magdolnának kivételes helye, rangja volt

a tanítványok között és zavarbaejtően közli, hogy „Magdolna az, akit [Jézus] társának hívtak”, továbbá, hogy: „minden tanítványnál jobban szerette őt, és gyakran megcsókolta a száján. ... Azt mondták neki, Miért szereted őt jobban mindannyiunknál? A Megváltó válaszolt és mondá nekik, ... Mikor egy vak és egy olyan, aki lát, együtt vannak a sötétben, nincs különbség köztük. Amikor eljő a világosság, akkor az, aki lát, látja a világosságot, és az, aki vak, a sötétségben marad.” A szintén erősen töredékes úgynevezett *Mária evangéliuma* ugyanilyen értelemben ír: „Péter mondta Máriának, Nővérem, mi tudjuk, hogy a Megváltó téged jobban szeretett, mint a többi asszonyt.” Mária Magdolna eszerint az Úr által megbecsült szellemi látó lehetett, Jézus igazi szellemi társa, akiről a *János evangélium* írja, hogy ő látta meg elsőként a feltámadott Krisztust, és az apokrifek leírják későbbi látomásait is (ld. még Lk. 8,2). Van tehát igazság abban, amit *A Da Vinci-kód* állít, a többi tanítvány apokrifekben leírt feltékenysége vagy legalábbis értetlensége lehet magyarázata annak, hogy Mária Magdolna – és általában a nők – alakját, jelentőségét később kisebbitették. Mindazonáltal a *társ* elnevezés nem házasságra vagy élettársi kapcsolatra vonatkozik, Jézus egész élete, missziója ellentmond ennek. A házasság tényét nem említi semmilyen kortárs mű, a *Talmud* sem, amely pedig lekezelően beszél Jézusról és tanítványairól, és bizonyosra vehető, hogy Jézus és Mária Magdolna házasságát, párkapcsolatát említene.

A szexualitással kapcsolatban, ami a Dan Brown-könyv sarkpontja, fontos megjegyezni a következőket: az apokrifek Jézusa úgy nyilatkozik, hogy aki a mennyek országába akar jutni, annak olyannak kell lennie, mint a kisgyerekek, egyesítenie kell magában a férfi és női princípiumra épülő kettőséget, a kintet és bentet, a fentet és lentet (*Tamás evangélium, Egyiptomiak szerinti evangélium*). Nincs szó arról, hogy ez az egyesítés ne foglalhatná magában a testi egyesülést, Jézus nem akarja kizárni a szexualitást az ember életéből, hanem azt a felébredett, megvilágosodott szeretet körébe vonja. Jézus szavai végső soron egy szellemi értelemben vett „tantrikus” kereszténység létezésére utalnak, egy szellemi „androgünizáció” ismeretére, ami Jézus tanításai, erői nyomán új értelmet nyerhetett a házasságban élő első tanítványok, férfiak és nők számára, és még érkehetnek hozzánk erre vonatkozó felismerések a jövőben, hiszen a Megváltó ezt az emberi szférát sem hagyhatta ki a megváltásból. Dan Brown kijelenti, hogy a pogány szexuális rítusoknak semmi közük az erotikához, de nem ad olyan diszciplínákat, amelyek a szexualitás átlagos, hétköznapi értelmezésén túlvezetnének. Csak hatásvadászóan felvillantja ezt a kérdést, de nem vezet a megoldás felé. A kanonizált *János evangélium* írja, hogy azok értik meg a világosság szavát, „akik nem vérből, sem a testnek akarataiból, sem a férfiuinak indulatjából, hanem Istentől születtek” (1,13), utalva arra, hogy az emberi fejlődés magasabb erőt az ókori beavatottak – istentől, ill. másodsor születtek – a genetikai összefüggéseken túl keresték, és ezáltal tudták átszellemíteni a szexualitás erőt is. Előbb a gondolkodás letagadott szellemi forrásait – a valódi Grált – kell megtalálnunk ahhoz, hogy azután igazi szeretettel és életigenlően szentelhessük meg a nemiség hatalmas testi-lelki valóságát, amely nemcsak az emberiség fennmaradásának alapja, hanem az ember szakrálisan mély vágyát és lehetőségét jelenti a lelki feloldódásra a leghétköznapibb szinten is.

Egyébiránt Mária Magdolnát nyíltan tisztelte a kereszténység évszázadokon át. Emléknapján, július 22-én a katolikus egyház

sokáig az *Énekek énekéből* vett szenvedélyes szerelmi himnusszal tiszteltetett előtte (Ének. 3,2-5, 8,6-7), bár sajnos jelenleg Mikeás könyvének 2,1-5. verse a szentlecke ezen a napon; a változtatás az egyház válasza lehet az életünket elárasztó gátlástalan szexre, de ugyanakkor tükrözi az évszázadok óta az életen kívül rekedt papi hierarchia nőellenes mentalitását is. A középkor néha meglepő formában ábrázolta Mária Magdolnát: a *Nürnbergi Krónika* lapján glóriásan, imádkozva, négy angyal között jelenik meg, de mint valami „ösnőnek”, a haja térdéig ér és egész testét szőr borítja, aminek az a magyarázata, hogy Magdolna alakját összemosta a legenda Egyiptomi Máriaéval, aki a III. században élt, valóban prostituált volt, majd megtérése után elvonult a sivatagba, ahol mezítelenül, csupán hosszú hajába öltözve élt. Az egész test szőrösségének ábrázolása abból fakad, hogy ezt a Máriát a nagyon korai képeken hajába burkolva ábrázolták. A Magyar Nemzeti Galériában látható a *Szent Mária Magdolna mennybevitel* elnevezésű XV. századi oltárfaragvány, melyen szinte pogány istennőként magasodik a háttérben lévő táj fölé, a vénuszi ötösség szimbólumai magá körül (öt angyal, ötágú csillag egy fa koronájában, ötszimű virágok, mandorlát formáló imádkozó kéztartás). S ha már szóba került Magyarország, meg kell említeni *A Da Vinci-kód* másik csúsztatását, mellyel nyugatra csúsztatta a zéró meridiánt, az ún. rózsavonalat. A hagyomány szerint ugyanis a középkor kezdő meridiánja a Kárpát-medence nyugati felén futott át.

Dan Brown és mások a történethez azt is hozzáteszik, hogy Mária Magdolnának gyermeke született Jézustól, Sára, aki több európai királyi és nemesi család ősanyja lett, s így fizikailag került be a Megváltó vére egyes családokba, ez a „szent vérvonala”. (Azt is felvetik, hogy Jézus emberi mivoltában túlélte a megfeszítést és Mária Magdolnával együtt távozott Jeruzsálemből vagy India vagy Gallia irányába.) Egy középkori legenda szerint Mária Magdolnát és társait Jézus keresztre feszítését követően valóban hajóra tették és kitoloncolták Judeából, s Marseille-ben értek partot. Az eredeti középkori történet, a *Legenda Aurea* szerint viszont a Sára nevet Mária Magdolnának egy színes bőrű szolgálója viselte, akit ma is tisztelnek a Marseille környéki cigányok.

A szerző ködöt gerjeszt a Jézus és a Krisztus név körül is (340. old), melyekkel egykor világosan kifejezték a Megváltó emberi és isteni mivoltát. Azt a durva állítást hangoztatja, hogy Jézus csak történelmi figura, akiből az egyház faragott istent,

hogy saját világi hatalmát megalapozza. Így viszont értelmét veszti a regény fő gondolata, Mária Magdolna „szent” méhe és a Jézus vérvonala. A manipuláció érdekében – írja Brown – gondosan kiválogatták és meghamisították az evangéliumokat, Nagy Konstantin bizánci császártól kezdve, aki először tette államvallássá a kereszténységet. Először is: igen, a nagy feladatra kijelölt Jézusember volt, sok minden sokkal emberibb vele és körülötte, mint azt megszoktuk, így a fogantatása ugyanúgy természetes úton kellett történnie, mint ahogy lehetett akár felesége, sőt gyermeke is, bár mindezt nem tartjuk valószínűnek és semmiképpen sem hitelesnek. De ami az egész emberiség számára fontos, az az isteni-szellemi erő, Isten szava, a Logosz,

az Ige, amelyet az ember Jézus a Jordánban történt vízbemértéskor magába fogadott, s amelyet a hozzá legközelebb állók felismertek benne, akit ezáltal Isten fiának, *Krisztusnak*, Megváltónak neveztek, aki rendkívüli dolgokra volt képes, rendkívül hiteles módon tanított, s mélységesen együttérett embertársaival.

Ezen a ponton kiderülhet, hogy az evangéliumokat, Jézus vagy a Krisztus-lény inkarnációját, tehát egy szellemi lény testbe költözését vagy feltámadását, nem érthetjük meg szellemtudomány nélkül. Nem lehet megváltásról, Szentlélekről, a szellemiség befogadásáról beszélni a szellemi világ létezésének feltételezése és konkrét megismerése nélkül. Pál apostol utalásai például a *lelki test* és a *szellemi test* különbségére, az angyali hierarchiákra, a csillagok más-más dicsőségére, nagyon fontosak, de sajnos ezeknek a fogalmaknak az értelme – részben a hibás fordítások miatt – teljesen elsikkadt az evangéliumokból, apostoli levelekből és prédikációkból, és a szellemi tartalmat az évszázadok

alatt fölládozták a külsőségek, az „egyszerűség” kedvéért. Az emberi fejlődést azonban nem lehet föltartóztatni, Jézus mondta: „*Kitárom, amik e világ alapítása óta rejtve vannak*” (Máté 13,35), „*Nincs oly rejtett dolog, mely napvilágra ne jőne*” (Lk. 8,17), és: „*eljő az idő, mikor nem példázatokban beszélek majd néktek, hanem nyíltan beszélek néktek az Atyáról*” (Ján. 16,25, és 16,7-15 a Vigasztalóról). Ez a nyílt beszéd az Atyáról a látható világ láthatatlan alapjairól szól, melyet az új idők szellemtudományá közvetít számunkra. Azért lehetséges ez, mert a feltámadást követően Krisztus igazi, megváltó vére, az élő, *pneumatikus* erők valóságosan áthatották a rejtett szellemi világokat, melyekhez lelki-szellemi lényünkkel hozzátartozunk. Miközben a IX. században idelent a földön a sötétben tapogatózó

tudat kételyeit dogmákba öntik, a Grál-látomásban ragyognak föl először az emberiség lelki szférájában a megváltás erői, amit később az Eschenbach-féle *Parzival* mutat be talán a leghitelesebben. A magasabb szellemi erők igyekeznek korról-korra áthatni az emberiség lelki-szellemi-szociális életét, összhangban az ember fokozatos önállósodásának történelmi folyamatával. Sajnos a gonosz erői mindig eltorzítják ezt a folyamatot a szociális kérdés, a tudományos és vallási megismerés krisztustalanításával, szellemtelenítésével.

És igen: az „örömhíre” alapozva létrejött földi organizációnak, egyháznak nyilvánvalóan voltak, vannak olyan törekvései, amelyekkel igyekezett kedvezni saját magának, sokszor tévedésekkel, sőt bűnökkel terhelt, hasonlatossá válva amaz Krisztussal szembenálló írástudókhoz és farizeusokhoz. Azonban Krisztus isteni mivoltát ez nem kérdőjelezi meg, ezek a bűnök az egyház halandó, véges, ítélet alatti történetéhez tartoznak, amelyek ellenére az egyház számára is lehetséges az átalakulás, a hatalmi játszmákon túl a lelkek igazi felébredése, hogy az élő Krisztus valódi megértéséhez, befogadásához és ezzel a megváltás nagy művéhez közelebb kerüljünk egyénileg és közösségi életünkben.

Nézzük Dan Brown művészettörténeti fejtegetéseinek teológiai részét és a Szófia-kérdést. Ezzel kapcsolatban mindjárt le kell szögezni: Leonardót, úgy tűnik, az isteni *androgün*, a férfínő szellemi egységének problémája foglalkoztatta, nem pedig egy földi Mária Magdolna „szent edénye”, ahogy az író állítja. Mindazonáltal az, hogy ki ül Jézus jobbán az *Utolsó vacsora* képen, több mint rejtély, bár nem egészen úgy, ahogy a regény felveti. Az ábrázolás forrása meglehetősen bizonytalanságban hagy bennünket a konkrét személyeket illetően: a *János evangélium* szerzője ugyanis sohasem nevezi meg magát Jánosként, erre csak utólag következtettek a mű stílusából, ami rokonságban van a *János apokalipszissal* és *János leveleivel*. A hagyomány két emberről tud, akit Jézus „szeretett”, vagyis akik közelebb álltak hozzá másoknál: Mária Magdolnáról és a feltámasztott bethániai Lázárról (Ján. 11,3). Különös az is, hogy a *János evangéliumban* a keresztfeszítésnél csak a három Mária van jelen, majd Jézus a szeretett tanítványhoz szól, akit mintha a három Mária között kellene keresnünk (19,25-26). Lehetséges, hogy Leonardo ezt a két szeretett tanítványt, Lázárt és Mária Magdolnát egyszerre akarta megfesteni a képen, de az sem kizárt, hogy valóban a szövegek hajdankori félrefordításában kell keresni a személyek körüli bizonytalanság okát. Lehetséges az is, hogy a szeretett tanítványok, Krisztus legközvetlenebb tanúi, együtt írták a János név alatt ismertté vált evangéliumot. Az, hogy az *Utolsó vacsorán* a szeretett tanítvány V-alakban elhajol Jézustól – ellentétben az evangéliumban leírtakkal, ahol Jézus ölében pihenteti a fejét –, valóban összefügghet a Dan Brown által említett *kehely*-jel ősi értelmével, de ez csak utalást jelent arra, hogy Jézus Krisztus a kereszten a szeretett tanítványra bízta a Szent Szófia erőit, titkát (az eredeti görögben és latinban „magába fogadta azt” szerepel; Ján. 19,27). Itt érkezünk el ahhoz a ponthoz, hogy kell értelmezni ezt a Szent Szófiát, a „*Ki az én anyám?*” és az „*Ímhol az én anyám!*” kifejezéseket Krisztus szájából: a szeretett tanítvány és mindazok, akik befogadják a Krisztus-szellemet, az Atya akaratát, szellemi szempontból az Ő anyjává és menyasszonyává válnak, vagyis azokban megfogyan és megszületik a föld újjáteremtésének csírája, a magasabb, krisztusi én-tudat. Ez a folyamat elsőként az ember Jézussal történt meg

az egész további földfejlődésre kihatóan. Nagy rejtély természetesen, hogy egy szellemi entitásnak miként lehet neme, de az emberiség talán ezen a jelképes nyelven keresztül értheti meg a szellemiség befogadásának lelki gesztusát. Az istenségnek minden okori vallásban volt párja, aki anyja és menyasszonya volt egyszemélyben. Az istennők egy létező világlelkiség kifejezői voltak, amelyet ismertek még a keleti kereszténységben is, ahol Szent Szófiának, szent bölcsességnek nevezték, aki voltaképpen a megtisztult, beavatásra előkészült lelket jelentette, míg a Szent Lélek vagy Szent Szellem a szellemi világ lélekbe hatolását jelentette. A világban és az emberiségben – a férfi lélekben is – élő, jelenlévő „szófia” valóságra úgy tekintettek, mint ami elszakadt Teremtőtől, fényszikra a fényforrástól, és Krisztus megjelenéséig a föld, az érzékek sötétjében megváltásra, visszatérésre várt. A *Talmud* például, magyarázva egy szokás értelmét, egy képben fejezi ezt ki: száműzve hazájától egy faluban él egy királyi hercegnő, aki nem érti a falu nyelvét; ezért amikor eljön a vőlegénye, a hercegnő úgy fejezi ki az örömét, hogy lakomát rendez a falusiak számára; a hercegnő a *lélek*, a vőlegény a messiás, a falu a test (Walter Benjamin: *Angelus Novus*. 800.old). Leonardo da Vinci *Utolsó vacsoráján* a Szent Szellemet befogadó Szófia-jellegű lelki mozdulatot fejezi ki a szeretett tanítvány imára kulcsolt keze, lehunytt szeme, s ezért ábrázolja a művész nőiesen, androgün szépséggel az arcán, hasonlóan más művészekhez. Egyébiránt Mária Magdolnát gyakran ábrázolták kezében lezárt kehellyel – így például Correggio, Leonardo kortársa az 1516 körül festett *Szt. Péter, Márta, Mária Magdolna és Szt. Leonard* című képén (Metropolitan Museum), amiről azt is gondolhatnánk, hogy Grál-szimbólummal van dolgunk, de ha ismerjük a keresztény ikonográfiát, akkor tudjuk, hogy a kehely a nárdus-kenetet tartalmazza, mellyel Mária megkente az Úr lábait. Persze korántsem biztos, hogy Mária Magdolna volt ez a Mária, hiszen Lukács evangéliumában „egy bűnös asszony” az – akit, tévesen vagy tendenciózusan, később Mária Magdolnával azonosítottak (Lk. 7,37, v.ö. 8,2, Mária Magdolna a vagyonos, előkelő nők között szerepel) –, Jánosnál pedig a bethániai Mária keni meg Jézus lábait (12,1-3).

Másfelől – és mintha itt is megmutatkozna az ellentétes áramlatok összekapcsolódása, egyet akarása – Dan Brown fikciója Mária Magdolna szerepéről és szentségéről, ereklyéinek tiszteletéről végül is semmivel sem jobb, mint az egyház Mária-kultusza, akinek szeplőtelen fogantatását, égbevitelét a pápa dogmává tette. Mindkét esetben valami illegitim „fizikai” tolatkzik az ember lelki szemei elé, egy időszerűtlen lelki magatartás szuggesztívója, ami elfátyolozza a szellemi valóság megismerését, holott ma ana kellene egyre inkább törekedni, hogy az „istennőt” újra felfedezzük *magunkban*, mint a gondolatok élő, képi szövedését, a szellemiség befogadját. Mindenesetre a szent nőiség, anyaság nyilvánvalóan a hétköznapokig menően több tiszteletet érdemelne, ettől talán szelídebb, bölcsőbb, befogadóbb lenne a világ, de ehhez nincs szükség sem szexuális rítusokra, sem valamely istentől származó királyi dinasztiaira, nincs szükség fizikai Grált, fizikai Mária Magdolnát, fizikai vérvonalat látni ott, ahol *magasabb* bigazságokat akartak kifejezni a régi festők. Így *A Da Vinci-kód* valójában *ecet*, ami szétmállasztja az ember érzékeny szellemi struktúráit. Hiába veti oda a szerző a jól csengő megállapítást, hogy a „*Grál szépsége éteri természetében van*” (639. old), a könyv befejezése lapos, esetleges: miután az egész könyvön keresztül folyt a hajsza, hogy a Grálról fizikai képze-

ket ültessenek el az agyunkban, a végére kiderül, hogy a Szent Grál voltaképpen a nagyanyó, aki kijelenti, hogy a Grál „*csak egy nagy eszme, amely valahogy megihlet bennünket*”. A lufi leereszt, a könyv landolhat a sarokban...

Felmerülhet bennünk még egy fontos kérdés: a könyv történeti-teológiai-művészeti hivatkozásai nem arra jök-e valójában, hogy hordozzák egy ilyen „szent vérvonal” propagálását? A könyv „bizonyítékai”, legyenek cáfolhatók vagy sem, mellékesnek tűnnek ahhoz képest, hogy milyen „álmessiasváró” hangulat keletkezhet a tömegek lelkében a könyv olvastán. Lehet, hogy jön valaki, talán nem is soká, akit ilyen hivatkozással akarnak az „új világrend”, netán az új Európa hiteles királyává tenni, hogy az isteni származás fölkentségével felruházva végre „rendet csináljon”? Meg kell dolgozni az emberek agyát, hogy ezt a világkirályt várják és méltó módon fogadják? Bármilyen képtelenül hangzik, korántsem tekinthető kizártnak ez a lehetőség, s az sem, hogy ezt az eseményt egy regény formájában is igyekeznek előkészíteni, hiszen itt nem az a cél, hogy történetileg

IRODALOM

A Da Vinci Code-ról: www.priory-of-sion.com

Rudolf Steiner: *A János evangélium*, Bp., Magyar Antropozófia Társaság

Rudolf Steiner: *Jézustól Krisztushoz*, Bp. MAT kiadása

Rudolf Steiner: *Az új Ízisz – az isteni Szófia keresése*

Rudolf Steiner: *The Etherisation of the Blood*

Rudolf Steiner: *Beweissteins-Notwendigkeiten für Gegenwart und Zukunft* (Tudati szükségserűségek a jelen és a jövő számára, 1918. júl. 30-i

alátámasztott, tudományos igényű tanulmány jelenjen meg a kérdéskörrel, azt csak kevesen olvasnák, hanem a széles tömegeket igyekeztek célbavenni. Ismerve mindazt, amit Rudolf Steiner elmondott az újabb kor szellemi háttéréről, Krisztus második, ún. étertesti eljövételének XX. századi kezdetéről, hatásáról az emberi lelkekre, és ellenpólusként a várhatóan majd „világjövőként” fellépő Antikrisztus – a Krisztussal ellentétes hatalom – emberi megtestesüléséről és föllépéséről a XXI. század első harmadában; mindennek tudatában nem túlzás azt mondani, hogy Dan Brown regénye az emberiség nagy félrevezetése, amelynek látszólag szórakoztató felszíne mögött nagyon is tudatosan működő okkult csoportokat lehet sejteni. Csak ne-hogy félreértsék az emberek ezt a *testi eljövételt*. . . Mindezt részletesebben meg kellene magyarázni a megértés kedvéért, hogy amiről szó van, ne tűnjék hasonló idegborzolásnak, mint maga a regény, de itt csak nagy vonalakban utalhattunk ezekre a dolgokra, hímökként utat mutatva a további tájékozódás, elsősorban a Rudolf Steiner által közvetített hiteles megismerés felé.

előadásban az amerikanizmusról és a jezsuitizmusról, GA 181; in: *Szabad Gondolat*, 2002/2 és 2003/4)

Terry M. Boardman: *Dark Night of the World – Illuminating the Evil of our Times*, www.monju.pwp.blueyonder.co.uk

Robert S. Mason: *The Advent of Ahriman* (www.geocities.com/Athens/Sparta/1105/ahriman.htm)

Apokrifek angolul: www.earlychristianwritings.com, www.gnosis.org/naghamm/gop.html

A SKÓT PARLAMENT

Az Edinburgh-ban 2004-ben megnyitott új skót parlament épülete nyerte a RIBA 2005. évi Stirling-díját. Az épületre kiírt pályázatot a katalán Enric Miralles nyerte, a munkát váratlan halála után felesége és munkatársa Benedetta Tagliabue folytatta egy skócia építészirodával közösen. A rendkívüli finomsággal, kézműves szinten, ugyanakkor a legkorszerűbb technikával kivitelezett, szokatlan építészeti eszközöket felhasználó épület a skót nemzeti önállóság jelképévé tudott válni.

